

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 924
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 22 april 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Mestproblematiek - Digitaal kunstmestregister

Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering ter zake, moeten landbouwers die kunstmest gebruiken en kunstmesthandelaars sinds 15 april het kunstmestregister op het Mestbankloket invullen. Aan de hand van dat register tracht de Vlaamse Regering een meer oordeelkundige bemesting te verkrijgen met minder nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw naar het oppervlakte- en grondwater.

Ook handelingen en gebruik met kunstmest die zich situeerden tussen 1 januari en 15 april dienen aangegeven te worden in het register. Landbouwers en handelaars krijgen daarvoor de tijd tot 15 mei.

Organisaties uit de brede landbouwsector reageerden in de pers ontgoocheld op de definitieve versie van het digitaal kunstmestregister: "Eerder was er sectorbreed aangedrongen op een versoepeling van het registratieproces en vooral de administratieve last, maar de Vlaamse overheid is hier volgens de organisaties maar beperkt aan tegemoetgekomen." Men vermeldt de garantie dat er zo snel mogelijk een systeem wordt uitgewerkt voor automatische uitwisseling van gegevens.

Indien een landbouwer vanuit Wallonië of Nederland meer dan 10.000 kg N importeert, dient hij het verkoopregister handel in te vullen. Daarnaast is dezelfde landbouwer verantwoordelijk om zijn aankoopregister en gebruiksregister in te vullen. De landbouwer in kwestie heeft dus de controle over de in te vullen inhoud over de 3 registers. Daarbij is de niet-Vlaamse verdeler niet registerplichtig want de Vlaamse landbouwer, en niet de verdeler gevestigd buiten Vlaanderen, importeert zijn aangekochte meststoffen naar Vlaanderen. Landbouwers kunnen hierdoor hun registerplicht omzeilen.

De problematiek rond het kunstmestregister werd ook tijdens de commissie Omgeving en Leefmilieu van 20 april 2021 besproken.

1. Werd er nagegaan hoeveel bijkomende administratieve last het nieuw digitaal kunstmestregister voor landbouwers met zich meebrengt?

Zo ja, hoe groot is die administratieve last, afhankelijk van het soort landbouwbedrijf, en op basis van welke parameters werd die berekening bepaald?

Zo niet, waarom werd die oefening niet gemaakt, en zal dat vooralsnog gebeuren?

2. Welke overlegmomenten met de landbouwsector hebben plaatsgevonden?
 - a) Welke bezwaren werden daarbij door de landbouwsector geopperd?
 - b) Welke replieken werden daar door de minister en/of haar kabinet op gegeven?

3. In welke mate is de minister van plan gehoor te geven aan de bezorgdheden van de landbouwsector om de regeling van het kunstmestregister op administratief minder belastende en praktisch meer haalbare manier te implementeren?
 - a) Op welke termijn plant de minister een evaluatie van het kunstmestregister met het oog op verbetering van werking/efficiëntie van de tool?
 - b) Zal de minister uitstel geven?
4. Ging de minister al in overleg met de sector in het buitenland?

Zo ja, wat waren de bevindingen?

Zo niet, plant ze dat te doen?
5. Hoe wordt de buitenlandse controle georganiseerd?
6. Wat met landbouwers die hun kunstmest zelf in het buitenland aankopen?
 - a) Hoe moeten zij registreren?
 - b) Hoe wordt dat gecontroleerd?
7.
 - a) Heeft de minister zicht op de huidige import van kunstmest uit het buitenland?

Zo ja, graag een overzicht per jaar voor de afgelopen vijf jaar.
 - b) Hoe schat de minister de evolutie daarvan in na de invoering van het register?

ANTWOORD

op vraag nr. 924 van 22 april 2021

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. De gedetailleerde digitale registratie van het kunstmestgebruik vergt een inspanning van de landbouwer. Daarom werden verschillende mogelijkheden en uitzonderingen voorzien in het besluit, evenals een overgangsmaatregel om deze inspanning te beperken.

Zo kan de landbouwer de registratiegegevens inladen via een zogenaamd csv-bestand - een 'Comma Separated Value' of kommagescheiden bestand dat het mogelijk maakt om de opgeslagen data makkelijk te verplaatsen tussen verschillende programma's - dat gecreëerd wordt uit een eigen registratiesysteem. Ook werd een uitzondering voorzien voor landbouwers die minder dan 5 ha telen (behoudens het telen van enkele specifieke teelten), zodat deze landbouwers zowel in 2021 als in 2022 slechts maandelijks het kunstmestgebruik en -aankoop moeten registreren. Verder kan de landbouwer ook een volmacht geven aan een derde (zoals een loonwerker aan wie hij de opdracht geeft om kunstmest aan te brengen) om het kunstmestregister in te vullen.

Tenslotte voorziet het besluit ook dat landbouwers die een vrijstelling van de gebiedsgerichte maatregelen hebben op basis van een bedrijfsevaluatie van het nitraatresidu, het kunstmestregister uiterlijk 30 dagen na de maand waarin de activiteiten plaatsvonden, moeten invullen, waardoor ze in praktijk de registratiemomenten kunnen beperken tot 1 maal per 2 maanden.

Momenteel wordt ook gewerkt aan het automatisch koppelen van commerciële teeltregistratiesystemen zodat de data van deze systemen automatisch wordt ingeladen in het digitale kunstmestregister, en aan het automatisch doorgeven van gegevens die de handelaar ingeeft voor de verkoopregistratie. Verdere vereenvoudigingen kunnen en zullen altijd geëvalueerd worden, zolang uiteraard niet aan de opzet van de decretaal verplichte registratie geraakt wordt, namelijk een volledig zicht op het kunstmestgebruik.

Zowel voor 2021 als voor 2022 zijn er overgangsmaatregelen opgenomen in het besluit. In 2021 moet het digitale register door de landbouwers – met uitzondering voor de registratie van het gebruik door landbouwers met een aantal specifieke teelten - maandelijks in plaats van binnen de 7 dagen worden ingevuld. In 2022 is de termijn 15 dagen. Voor landbouwers met 5 of minder ha in gebruik – met uitzondering van de landbouwers met een aantal specifieke teelten- geldt zowel in 2021 als in 2022 de termijn van 30 dagen.

Zelfs met deze uitzonderingen en hulpmiddelen zal het invullen van het digitale kunstmestregister een zekere administratieve last creëren, echter het feit dat de waterkwaliteit stagneert en zelfs achteruit gaat, noodzaakte tot een betere registratie van het kunstmestgebruik, naast de bestaande opvolging van dierlijke mest en andere meststoffen.

2. Na de definitieve goedkeuring van MAP 6, waar de verplichte digitale kunstmestregistratie werd ingeschreven, trad de Mestbank met de sector in overleg.

Op vier momenten werd het eerste ontwerp van besluit toegelicht en besproken. Volgende opmerkingen werden geformuleerd door de sector:

- *Het register is verplicht digitaal, maar substantieel deel van de landbouwers is niet digitaalvaardig.* Repliek: In het besluit werd een overgangsbepaling van 2 jaar opgenomen voor landbouwers die 5 of minder ha bewerken. Gelet op het kleinere areaal wordt verwacht dat het aantal bemestingsbeurten beperkt is, en het aantal registraties dus ook. Door de termijn waarbinnen deze landbouwers moeten registreren te verlengen tot één maand, is het voor de landbouwer in kwestie eenvoudiger om hulp te vinden. De overgangstermijn van 2 jaar moet het mogelijk maken om de digitale vaardigheid te verhogen.
- *Onmiddellijke registratie is niet mogelijk in hoogseizoen. Vraag om per kwartaal te registreren.* Repliek: Daar waar in het oorspronkelijke ontwerpbesluit een registratietermijn van 2 dagen naar voren werd geschoven, is gedeeltelijk tegemoetgekomen aan de vraag van de sector. De termijn van 7 dagen laat toe dat de landbouwer maximaal één keer per week de gegevens moet opgeven, en laat terreincontroles, waarbij het noodzakelijk is om onmiddellijk te weten wanneer wordt bemest, nog toe.
- *Dagelijkse registratie per perceel is onmogelijk. Voorstel om per teelt en per seizoen te registreren.* Repliek: Om een correct beeld te krijgen van het reële kunstmestgebruik is de registratie van het kunstmestgebruik per perceel en per dag noodzakelijk. Percelen die op dezelfde dag met eenzelfde dosis worden bemest, kunnen gegroepeerd geregistreerd worden.
- *Dit register is een zware bijkomende last.* Repliek: De stagnerende waterkwaliteit noodzaakt tot bijkomende maatregelen. Aangezien via de jaarlijkse mestbankaangifte in totaliteit naar inschatting slechts de helft van de gebruikte kunstmest werd aangegeven, is een gedetailleerde, snellere en bijgevolg accuratere registratie van het kunstmestgebruik noodzakelijk. Dierlijke mest en andere meststoffen worden via AGR-GPS gevolgd, samen met dit kunstmestregister is een volledig beeld van de bemesting mogelijk. Het verplicht registreren van het kunstmestgebruik zal er ook toe bijdragen dat overbemesting op perceelsniveau ontraden wordt.
Om de administratieve last te beperken werden bijkomende versoepelingen en mogelijkheden ingebouwd in het loket. Zie hiervoor het antwoord op vraag 1.

3. a) Zie antwoord op vraag 1.

b) In het besluit werd via een overgangsperiode al een uitstel op de registratietermijn ingeschreven voor 2021, met uitzondering van landbouwers met een aantal specifieke teelten, waarbij de registratie slechts maandelijks moet gedigitaliseerd worden. Voor landbouwers die 5 of minder ha bewerken, geldt deze regeling ook in 2022.

4. Ik ging in overleg met vertegenwoordigers van de kunstmestsector in België, die ook zetelen in internationale kunstmestfederaties. Ze ging niet rechtstreeks in overleg met deze internationale kunstmestfederaties.

Er is geen overleg voorzien met kunstmestvertegenwoordigers uit het buitenland. De verplichtingen beperken zich tot kunstmesthandelaars die activiteiten uitvoeren op Vlaams grondgebied, of met klanten op Vlaamse grondgebied.

5. Van zodra een buitenlandse kunstmesthandelaar kunstmest levert voor de Vlaamse markt, valt hij onder de verplichtingen van het kunstmestregister. Deze bedrijven zullen op eenzelfde manier als Vlaamse kunstmestverdelers gecontroleerd worden, waarbij wordt nagegaan of ze de verplichtingen opgenomen in het besluit hebben nageleefd, en waarbij ze beboet zullen worden op het niet volgen van de verplichtingen.

Door het invoeren van het digitale kunstmestregister is het eenvoudiger geworden om na te gaan of de buitenlandse handelaren zich ook effectief houden aan de registerplicht. Daar waar voorheen, om de registerplicht te controleren, de mestbank het register ofwel moest opvragen, ofwel ter plaatse gaan inkijken, moeten alle registerplichtigen, ongeacht waar ze gevestigd zijn, nu hun gegevens via het Mestbankloket in het digitale register bijhouden. Het is daardoor eenvoudiger om vast te stellen of men aan de registerplicht voldaan heeft. Mocht blijken dat iemand zijn register niet of niet correct bijhoudt, voorziet het Mestdecreet dat hiervoor administratieve geldboetes opgelegd kunnen worden. Deze boetes kunnen even goed opgelegd worden aan handelaren in Vlaanderen als aan handelaren buiten Vlaanderen. Als een boete niet betaald wordt, dan wordt er overgegaan tot de gedwongen invordering. Voor wat betreft de inning van boetes in het buitenland zijn er verschillende, vooral Europeesrechtelijke, bepalingen die de bijstand regelen voor de grensoverschrijdende inning van bestuurlijke geldboetes.

6. Als kunstmest van buiten Vlaanderen naar binnen Vlaanderen gebracht wordt, is er steeds iemand die hiervoor verantwoordelijk is en die dus, voor dat geval, de importeur is. Indien de landbouwer zelf naar het buitenland trekt en daar kunstmest aankoopt en deze zelf naar Vlaanderen brengt, is de landbouwer in kwestie zelf de importeur. De landbouwer moet de aangekochte kunstmest registreren in zijn verhandelingsregister.

Via terreincontroles, en via administratieve controles op de gebruikte hoeveelheden en verwachte gebruikte hoeveelheden worden onregelmatigheden gedetecteerd.

7. Naast het kunstmestgebruik dat berekend wordt o.b.v. de aangiftegegevens van de landbouwers bij de Mestbank, wordt het kunstmestgebruik in Vlaanderen ook begroot door het Departement Landbouw en Visserij. De vastgestelde trends o.b.v. de gegevens van het Departement Landbouw en Visserij bevestigen de tendensen van het kunstmestgebruik volgens de aangiftegegevens van de landbouwers bij de mestbank. Wel blijkt het kunstmestgebruik op basis van de aangiftegegevens van de landbouwers bij de mestbank aanzienlijk lager te zijn dan het kunstmestgebruik begroot door het Departement Landbouw en Visserij.

Van deze cijfers is niet bekend wat het aandeel geïmporteerde kunstmest is. Het digitale kunstmestregister zal toelaten deze statistieken te kunnen opmaken.

Aangezien ook buitenlandse kunstmesthandelaars onderhevig zijn aan dezelfde registerplicht als hun Vlaamse collega's, verwacht de minister geen significante veranderingen na het invoeren van het register.